

Usmena zavičajna baština Vrsara u dječjem vrtiću uz slikovnicu "Kontići: Čuvari šume"

Begić, Barbara

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:806253>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku

BARBARA BEGIĆ

**USMENA ZAVIČAJNA BAŠTINA VRSARA U DJEČJEM VRTIĆU UZ SLIKOVNICU
“KONTIĆI: ČUVARI ŠUME”**

ZAVRŠNI RAD

Pula, 2024.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku

BARBARA BEGIĆ

**USMENA ZAVIČAJNA BAŠTINA VRSARA U DJEČJEM VRTIĆU UZ SLIKOVNICU
“KONTIĆI: ČUVARI ŠUME”**

ZAVRŠNI RAD

JMBAG: 0112066770, izvanredni student

Studijski smjer: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na hrvatskom jeziku

Predmet: Usmena zavičajna baština

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Vjekoslava Jurdana

Pula, srpanj, 2024.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana BARBARA BEGIĆ, kandidatkinja za prvostupnika RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA I OBRAZOVANJA NA HRVATSKOM JEZIKU, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, BARBARA BEGIĆ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom USMENA ZAVIČAJNA BAŠTINA VRSARA U DJEČJEM VRTIĆU UZ SLIKOVNICU "KONTIĆI: ČUVARI ŠUME" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. USMENA BAŠTINA I NJEZINA VAŽNOST	3
2.1. Usmena književnost	3
2.2. Dijete u susretu s legendom	3
2.3. Baština i zavičaj	5
2.4. Veza između usmene baštine i lokalnog identiteta	6
3. SLIKOVNICA KAO ALAT OČUVANJA USMENE BAŠTINE	8
3.1. Dijete i djetinjstvo	8
3.2. Slikovnica - pojam i važnost slikovnice u prenošenju kulture i priča	8
3.3. Predškolsko dijete kao temeljna odrednica u dječjoj književnosti	10
3.4. Važnost čitanja djeci predškolske dobi	11
3.5. Poticajna okolina za uspješno savladavanje čitanja	12
3.6. Motivirani odgojitelj - motivirano dijete	13
4. ULOGA ODGOJITELJA U OČUVANJU USMENE BAŠTINE U DJEČJEM VRTIĆU 14	
5. TEMELJNE I PREPOZNATLJIVE ODREDNICE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI: ANIMALISTIKA	16
5.1. Antropomorfno prikazivanje životinja	16
5.2. Prikazivanje životinja dodavanjem nekih ljudskih osobina	16
5.3. Realistično prikazivanje životinja	17
5.4. Umjetničko i znanstveno prikazivanje životinja	17
6. ANALIZA SLIKOVNICE „KONTIĆI: ČUVARI ŠUME“	18
6.1. Pregled sadržaja slikovnice	18
6.2. Sažetak radnje i priča koju slikovnica priča	19
6.3. Identifikacija elemenata usmene baštine u slikovnici	24
6.4. Poruke i vrijednosti koje se prenose djeci	25
6.5. Utjecaj slikovnice na ciljanu publiku	26
7. PRIMJENA SLIKOVNICE U DJEČJEM VRTIĆU „TIĆI“ VRSAR	27
8. ZAKLJUČAK	34
SAŽETAK	35
SUMMARY	35
POPIS LITERATURE	36
POPIS SLIKA	38

1. UVOD

U predškolskom odgoju, prenošenje kulturnih i tradicijskih vrijednosti kroz lokalnu usmenu baštinu predstavlja temeljnu komponentu u formiranju identiteta djeteta. U ovom radu proučavamo važnost očuvanja i prenošenja lokalne usmene baštine kroz slikovnicu "Kontići: Čuvari šume", istražujući njezinu ulogu u oblikovanju ekološke svijesti djece predškolske dobi. Vrsar, smješten na zapadnoj obali Istre, obiluje legendama, poviješću i pričama koje čine njegovu bogatu baštinu.

Cilj ovog istraživanja je produbiti razumijevanje važnosti usmene baštine u predškolskom odgoju, istražiti ulogu slikovnice kao sredstva za prenošenje kulturnih vrijednosti te analizirati konkretnu primjenu slikovnice "Kontići: Čuvari šume" u dječjem vrtiću "Tići" Vrsar. Kroz intervju s odgojiteljicom Vesnom Paris, koja je aktivno sudjelovala u primjeni slikovnice, nastojimo istaknuti važnost lokalne usmene baštine u odgoju djece te ulogu odgojitelja u promicanju te baštine.

U prvom dijelu rada, istražujemo koncept usmene baštine i njezinu važnost za očuvanje kulturnog identiteta. Fokusiramo se na lokalne legende poput one o Velom Joži i Romualdovoj špilji, istražujući kako se usmena predaja oblikovala kroz vremenske slojeve te kako se prenosi generacijama. Nadalje, analiziramo kako okolina može poticati prenošenje i očuvanje usmene baštine u dječjim vrtićima, istražujući različite pristupe i strategije.

U drugom dijelu, detaljno istražujemo ulogu slikovnice kao alata za prenošenje usmene baštine. Razmatramo koncept djetinjstva i važnost pristupa pričama u predškolskom odgoju. Nadalje, analiziramo slikovnicu "Kontići: Čuvari šume" kao primjer takvog alata te istražujemo njezin sadržaj, poruke i vrijednosti koje se prenose djeci.

U trećem dijelu, detaljno analiziramo slikovnicu "Kontići: Čuvari šume". Pregledavamo njezinu strukturu, identificiramo elemente usmene baštine te istražujemo poruke i vrijednosti koje se prenose djeci kroz ovu slikovnicu. Također istražujemo utjecaj slikovnice na ciljanu publiku kroz primjere aktivnosti provedenih u dječjem vrtiću.

U četvrtom dijelu, istražujemo ulogu odgojitelja u očuvanju usmene baštine. Kroz intervju s odgojiteljicom Vesnom Paris, istražujemo kako odgojitelji mogu poticati interes djece za usmenu baštinu te koje strategije mogu primijeniti u radu s djecom u

vrtiću. Posebno se osvrćemo na aktivnosti temeljene na slikovnici "Kontići: Čuvari šume" te na ulogu odgojitelja u promicanju ekološke svijesti kod djece.

U zaključku, sumiramo ključne zaključke iz istraživanja te ističemo važnost očuvanja usmene baštine kroz primjenu slikovnice "Kontići: Čuvari šume" u odgoju djece. Također, iznosimo prijedloge za buduća istraživanja i praksu.

Ovim radom nastojimo produbiti razumijevanje važnosti očuvanja lokalne usmene baštine u odgoju djece te istaknuti ulogu slikovnice "Kontići: Čuvari šume" u tom procesu. Metode istraživanja obuhvaćaju analizu literature, intervju s odgojiteljicom te analizu primjene slikovnice u praksi.

2. USMENA BAŠTINA I NJEZINA VAŽNOST

2.1. Usmena književnost

Usmena književnost je, kako navodi Kekez (1993: 175), „najstariji i najdugotrajniji oblik umjetničkoga stvaranja jezičnim medijem.“ Ona je stara koliko i čovjek, a zahvaljujući njoj znamo brojne informacije naših predaka i o prapovijesnim vremenima. Nadalje, usmena književnost je oblikovana u jeziku te je predmet izučavanja znanosti o književnosti. Izučavalo ju se i u okviru drugih disciplina, posebice etnologije, historiografije, sociologije, psihologije, lingvistike i dr. (Kekez 1993: 185).

Ukoliko govorimo o najranijoj hrvatskoj književnosti, može se reći da je ona bespismena. Njeni sadržaji su se s koljena na koljeno prenosili isključivo usmenim putem (Botica, 2013: 53). Kako bismo djecu približili temama koje nisu klasične, potrebno je razviti njihove kvalitativne receptivne mogućnosti za književnu riječ, pa tako i zavičajnu. Radi se o procesu koji zahtjeva rad na sebi tijekom cjeloživotnog učenja (Jurdana, 2015: 141).

Od velike je važnosti čuvati bogatstvo zavičajne riječi, a ključ spasa su odgajatelji i učitelji. Ono što „posijemo“ djetetu, ostaje mu za cijeli život. Svako dijete ima osnovnu potrebu komuniciranja verbalnim i neverbalnim putem, tijelom, odnosno cjelokupnom motorikom, glazbenim, likovnim, scenskim sredstvima te primjerenim oblicima stvaralaštva i umjetnosti (Jurdana, 2015: 129).

2.2. Dijete u susretu s legendom

Prema Jurdana i Slavujac (2016), dodiri predškolskog djeteta sa sadržajima zavičajne baštine ne bi smjeli biti slučajni, površni i realizirani u obliku pasivnog promatranja i usvajanja činjenica. Djetetu u susretu sa zavičajnim sadržajima valja omogućiti afirmaciju svih njegovih vještina i sposobnosti. Stoga upoznavanje i oživljavanje baštinskih vrijednosti valja provoditi osmišljenim i kreativnim metodičkim pristupima, poštujući i primjenjujući temeljna načela: aktivno sudjelovanje djece, izravan i neposredan dodir sa sadržajima baštine, načelo doživljaja, ostvarivanje pozitivne komunikacije sa svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa, uvažavanje načela interdisciplinarnosti te realizacija partnerstva između djece, odgojitelja, roditelja i ostalih sudionika. U svemu tome odrasli kao voditelji procesa pomažu djetetu, pružajući mu stvarne životne situacije u kojima ono ima priliku istraživati, nudeći mu

mnoštvo poticaja, pomažući mu u daljnjoj elaboraciji aktivnosti i sudjelujući s njime na ravnopravnoj i partnerskoj razini.

Legenda, kao oblik usmene književnosti, postaje važan alat za rad s predškolskom djecom zbog svoje narativne prirode i bliskosti djetetu kao primatelju književne poruke. Iako legende mogu sadržavati elemente okrutnosti ili mračnosti, djeca ih obično tumače na simboličan način, a smrt i okrutnost ostaju na razini simbola jer djeca još uvijek ne razumiju te pojmove u potpunosti. Legende omogućuju djetetu da uđe u svijet imaginacije na način koji je prihvatljiv za njihovu dob. Djeca kroz oponašanje likova u priči integriraju nove pojmove i situacije u svoju svijest, pripremajući se na različite situacije s kojima će se susresti u budućnosti.

Priče poput legendi imaju važnu ulogu u razvoju djetetove osobnosti i sposobnosti suočavanja s izazovima života. Kroz priče, djeca razvijaju empatiju i moralne vrijednosti te se pripremaju za suočavanje s različitim izazovima života. No, važno je imati mjeru u izlaganju djece ovim pričama jer prekomjerna izloženost nerealnim svjetovima može negativno utjecati na njihovo razumijevanje stvarnosti. Odgojitelji trebaju prilagoditi interpretaciju priča djetetovoj dobi i razumijevanju te ih koristiti kao alat za razvoj kreativnosti, ali istovremeno naglašavati važnost stvarnog svijeta.

Stoga, interpretacija legendi, bajki i sličnih priča s djetetom treba biti konstruktivna i prilagođena djetetovom uzrastu i razumijevanju. Važno je naglasiti kvalitetu fantastičnosti u tim pričama koja omogućuje djeci da razvijaju svoju maštu i kreativnost, ali i da bolje razumiju stvarni svijet kroz simbole i metafore.

Legende, uz priče iz usmene književnosti, omogućuju djetetu dublje razumijevanje vlastite kulture i identiteta te služe kao važan alat za razvoj emocionalne, moralne i socijalne inteligencije. Učenje kroz priče potiče dječju radoznalost, kreativnost i razvoj jezičnih vještina, te osigurava interakciju s odraslima i vršnjacima, što doprinosi razvoju društvenih vještina i kulturne povezanosti.

2.3. Baština i zavičaj

Usmena baština predstavlja bogatstvo tradicionalnih narativnih oblika koje zajednice prenose s generacije na generaciju putem usmenog predanja (Kekez, 1993: 175). Ova forma kulturnog izraza obuhvaća raznolike elemente poput priča, legendi, mitova, pjesama, poslovice, rituala i običaja. Ona se temelji na usmenom prenošenju informacija, iskustava, vrijednosti i svjetonazora te predstavlja nezamjenjivu komponentu identiteta i kulture svake zajednice. Usmena baština ima duboku i višestruku važnost za očuvanje kulture i identiteta. Prvo i najvažnije, ona je ključni nositelj kulturnog naslijeđa, čuvajući u sebi neprocjenjive tragove prošlosti i tradicije (Kekez, 1993: 175).

Kroz usmenu predaju, zajednice prenose svoje povijesne događaje, običaje, vjerovanja i moralne vrijednosti, osiguravajući da se ta bogata kulturna baština ne izgubi u vrtlogu vremena. Osim što čuva povijest i tradiciju, usmena baština ima i važnu ulogu u oblikovanju identiteta zajednice. Ona nije samo niz priča i pjesama, već živa veza s prošlim vremenima, koja utječe na sadašnjost i budućnost (Kekez, 1993: 175).

Kroz usmenu baštinu, članovi zajednice stvaraju emocionalnu povezanost sa svojim korijenima, osjećajući se dijelom nečega većeg i kontinuiranog. Time se jača osjećaj pripadnosti i zajedništva među članovima zajednice, čime se potiče socijalna kohezija i solidarnost. Usmena baština također igra važnu ulogu u očuvanju jezika i dijalekata (Botica, 2013: 53). Kroz priče, pjesme i poslovice, prenose se specifični jezični obrasci i izrazi karakteristični za određenu kulturu ili regiju. Time se sprječava gubitak jezičnog bogatstva i raznolikosti te se čuva autentičnost i jedinstvenost jezika zajednice.

Zbog svega navedenog, važno je prepoznati i valorizirati ulogu usmene baštine u društvu te poduzeti konkretne korake kako bi se njezina vrijednost očuvala i njegovala. To uključuje poticanje istraživanja, dokumentiranje i revitalizaciju usmene baštine, kao i educiranje zajednice o njezinoj važnosti (Jurdana, 2015: 129). Tek zajedničkim naporima možemo osigurati da usmena baština ostane živa i relevantna za buduće generacije, čuvajući tako kulturno naslijeđe i identitet zajednice.

2.4. Veza između usmene baštine i lokalnog identiteta

Veza između usmene baštine i lokalnog identiteta predstavlja ključni aspekt u shvaćanju kulturnog i socijalnog tkiva zajednice. Usmena baština, koja obuhvaća bogatstvo tradicionalnih narativnih oblika poput priča, legendi, mitova, pjesama i običaja, ima duboki utjecaj na oblikovanje lokalnog identiteta. Uz ta narativna iskustva, zajednice grade svoje poimanje sebe, svoje prošlosti i svoje uloge u svijetu.

Lokalni identitet nije samo geografski određen, već je duboko ukorijenjen u kulturnom naslijeđu i vrijednostima zajednice. Usmena baština djeluje kao ključni čuvar tih vrijednosti, prenoseći ih s generacije na generaciju. Kroz priče i pjesme koje čine usmenu baštinu, članovi zajednice oživljavaju svoju povijest, tradiciju i način života. Time se jača osjećaj povezanosti s lokalnim okruženjem i s drugim članovima zajednice.

Usmena baština također služi kao važan alat u izgradnji osjećaja zajedništva i identiteta unutar lokalne zajednice. Kroz zajedničko dijeljenje priča i običaja, ljudi stvaraju emocionalnu vezu među sobom, osjećajući se povezano s kolektivnim identitetom. Ovaj osjećaj zajedništva može biti ključan u očuvanju društvene kohezije i solidarnosti unutar zajednice. Osim toga, usmena baština može imati i praktične implikacije za lokalnu zajednicu. Kroz priče o lokalnim herojima, tradicionalnim obrtima ili važnim događajima, usmena baština može poticati razvoj lokalnog turizma i gospodarstva. Ona može biti izvor inspiracije za umjetnike, pisce i druge kreativne pojedince koji žele istražiti i interpretirati lokalnu kulturu i identitet. U konačnici, veza između usmene baštine i lokalnog identiteta predstavlja složen i višedimenzionalni fenomen koji oblikuje život i identitet zajednice. Njegovim razumijevanjem i njegovanjem, možemo ojačati vezu između ljudi i njihovog okruženja te osigurati održivost i vitalnost lokalne kulture i identiteta.

U kontekstu Vrsara, usmena baština postaje još značajnija jer služi kao poveznica između lokalnih legendi, kao što je priča o Velom Joži, i stvarnosti zajednice. Legenda o Velom Joži, koja je duboko ukorijenjena u lokalnoj kulturi, predstavlja važan element usmene baštine koji oblikuje percepciju identiteta Vrsara. Ova legenda nije samo puki

narativ, već je dio identiteta zajednice, često se prenoseći usmenim putem kao sastavni dio lokalne tradicije.

Slično tome, Romualdova špilja, koja se nalazi u blizini Vrsara, također predstavlja važan dio usmene baštine. *Legenda o svetom Romualdu*, koji je prema predaji boravio u toj špilji, duboko je ukorijenjena u lokalnoj kulturi i predstavlja duhovni simbol zajednice. Kroz priče o Romualdu i njegovoj špilji, lokalno stanovništvo njeguje svoju kulturnu baštinu i čuva spomen na prošlost.

Dodatno, slikovnica "Kontići: Čuvari šume", koja je inspirirana lokalnim legendama i pričama, predstavlja suvremeni način prenošenja usmene baštine na mlađe generacije. Stanovnici šume Kontije, poznati kao Kontići, naseljavaju područje iznad Linskog zaljeva te imaju ključnu ulogu u slikovnici. Ova slikovnica proizašla je iz projekta "Enjoyheritage / Uživaj baštinu", čiji je cilj poticanje djece na upoznavanje baštine, očuvanje prirode, osobito šuma te brigu o okolišu i zbrinjavanje otpada. Pričom o Kontićima, djeca imaju priliku istražiti bogatstvo prirode i kulturne baštine ovog područja. Kontići postaju simbol „čuvara šume“, ističući važnost očuvanja prirodnih resursa. Osim toga, slikovnica potiče svijest o važnosti recikliranja i pravilnog zbrinjavanja otpada, naglašavajući odgovornost prema okolišu i budućim generacijama. Uz ovu slikovnicu, djeca ne samo što uče o lokalnoj baštini i ekologiji, već se potiču na aktivno sudjelovanje u zaštiti okoliša i promicanju održivog razvoja. Na taj način, usmena baština postaje dinamičan alat u oblikovanju svijesti o važnosti očuvanja prirode i kulturnog naslijeđa, čime se osigurava dugoročna održivost i vitalnost zajednice.

3. SLIKOVNICA KAO ALAT OČUVANJA USMENE BAŠTINE

3.1. Dijete i djetinjstvo

"Djetinjstvo je proces koji se kontekstualizira uvijek u relaciji s određenim prostorom, vremenom i kulturom te varira s obzirom na različitost uvjeta i kulture u kojima se događa. Stoga, kao što ne postoji univerzalno dijete, ne postoji ni univerzalno djetinjstvo" (Jurđana, 2015: 131). Za svako dijete, igra predstavlja najvažniju aktivnost. Za odgojitelje i učitelje, ona također predstavlja način mišljenja i strukturiranja svojega unutarnjeg kao i vanjskoga svijeta. Uz pomoć igre, djeca shvaćaju svijet, razumiju ljudske osjećaje. Kroz igru djeca uče, osluškiju, predstavljaju sastavni dio čovjekova cjelokupnog razvoja (Jurđana, 2015: 26-27).

Djetinjstvo je vrijeme otkrivanja, istraživanja i učenja, ključni period u životu svakog pojedinca. Tijekom djetinjstva, djeca razvijaju svoje emocionalne, socijalne, kognitivne i tjelesne vještine kroz interakciju s okolinom i iskustva koja stječu. Upravo zbog toga, važno je pružiti djeci podršku i poticaje kako bi se osjećala sigurno i potaknuto u svojem razvoju. Osim igre, važan dio djetinjstva čini i obrazovanje. Kroz obrazovne aktivnosti, djeca stječu znanja, vještine i vrijednosti koje će ih pratiti kroz cijeli život. Učitelji i odgojitelji imaju ključnu ulogu u tome, pružajući djeci potrebne resurse, podršku i inspiraciju za učenje i rast. Međutim, , društveni i kulturni kontekst. Stoga je važno promicati okolinu koja potiče dječji razvoj i treba imati na umu da se djetinjstvo ne odvija izolirano, već je duboko ukorijenjeno u obiteljski dobrobit, osiguravajući im podršku, ljubav i razumijevanje koje im je potrebno kako bi postali sretni, zdravi i uspješni odrasli.

3.2. Slikovnica - pojam i važnost slikovnice u prenošenju kulture i priča

Slikovnica, kako ističu Hameršak, M. i Zima, D. (2015), predstavlja jedinstvenu književnu formu koja objedinjuje tekst, ilustracije i dizajn, te se istovremeno smatra i umjetničkim oblikom, proizvodom, socijalnim, kulturnim i povijesnim dokumentom te djetetovim iskustvom. Definiciju slikovnice dopunjava Smiljana Narančić Kovač (2015: 37), koja je opisuje kao kompleksan medij koji se sastoji od interakcije između slika i riječi na stranicama, stvarajući jedinstvenu dramu okretanja stranica.

Važno je naglasiti međudjelovanje likovne i verbalne dimenzije u slikovnici. Za razliku od ilustrirane knjige, u kojoj su ilustracije često samo dodatak tekstu, u slikovnici se značenje stvara kroz neraskidivu povezanost između vizualnog i tekstualnog sadržaja. Dok ilustrirana knjiga može omogućiti zamjenu ilustracija bez gubitka značenja, slikovnica zahtijeva da se tekst i slike doživljavaju kao jedinstvena cjelina. Ova interakcija čini slikovnicu posebnim medijem koji potiče čitatelja, a posebno djecu, na aktivno sudjelovanje i interpretaciju sadržaja.

Prema Zalaru (2008.), slikovnica bi trebala biti integrirani dio svakodnevnog života djeteta. Ona nije samo sredstvo za učenje čitanja, već i alat koji djetetu omogućuje upoznavanje svijeta, razumijevanje odnosa u okolini te potiče razvoj umjetničkih sposobnosti, potičući djetetovu maštu i emocionalni razvoj.

Slikovnica, kao takva, premašuje granice tradicionalnih književnih i likovnih formi, postajući kompleksan medij koji zahtijeva interakciju čitatelja s tekстом i slikama kako bi se potpuno razumjela. Kroz svoju jedinstvenu naraciju i estetiku, slikovnica omogućuje čitateljima da urone u kompleksni svijet priča i likovnosti na stranicama knjige. Ona postaje prostor istraživanja, učenja i maštanja, pružajući čitateljima mogućnost da se izraze i interpretiraju svijet na svoj način. Ova interaktivnost i kreativnost čine slikovnicu važnim alatom u oblikovanju dječje percepcije i razumijevanja svijeta oko sebe. Isto tako, slikovnica potiče razvoj kritičkog mišljenja, osjećaja za estetiku i jezičnih vještina kod djece. Na taj način slikovnica omogućuje čitateljima, osobito djeci, da uživaju u kompleksnom svijetu priča i likovnosti na stranicama knjige.

Osim toga, slikovnica ima ključnu ulogu u prenošenju kulture i tradicije. Kroz priče i motive koje sadrži, slikovnica djeci pruža uvid u različite običaje, vrijednosti i načine života različitih kultura diljem svijeta. Time doprinosi razumijevanju i poštovanju različitosti, potičući inkluziju i međukulturalno razumijevanje. Stoga, slikovnica predstavlja dragocjeni alat u obrazovanju i odgoju djece, te ima širu ulogu u društvu kao nositeljica kulturnog nasljeđa i promicateljica tolerancije i razumijevanja.

3.3. Predškolsko dijete kao temeljna odrednica u dječjoj književnosti

Predškolsko dijete, kao temeljna odrednica u dječjoj književnosti, predstavlja ključni subjekt čijim se potrebama i razvojnim fazama književna djela prilagođavaju. U ovom važnom razdoblju razvoja, književnost ima snažan utjecaj na djetetov emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj. Kroz priče, pjesme i slikovnice, djeca se upoznaju s različitim svjetovima, likovima i situacijama, što potiče razvoj mašte, jezičnih vještina i emocionalne inteligencije.

Važno je naglasiti da dječja književnost nije samo sredstvo zabave, već i moćan alat za učenje i odrastanje. Kroz književna djela prilagođena predškolskoj dobi, djeca se susreću s temama poput prijateljstva, obitelji, empatije, prihvaćanja različitosti i rješavanja problema. Ova iskustva pomažu djeci da razviju svoj moralni kompas, kritičko razmišljanje i sposobnost suočavanja s životnim izazovima

Jedna od ključnih uloga dječje književnosti u predškolskoj dobi jest poticanje ljubavi prema čitanju i učenju. Uz pozitivna iskustva s knjigama i pričama, djeca razvijaju naviku čitanja koja će ih pratiti kroz cijeli život. Također, književnost pruža priliku za razvoj jezičnih vještina, bogatstvo rječnika i razumijevanje gramatičkih struktura, što je ključno za uspješno školovanje i komunikaciju u kasnijem životu.

Osim toga, dječja književnost ima važnu ulogu u promicanju kreativnosti i mašte. Pričanjem priča o fantastičnim svjetovima, avanturama i čarobnim likovima, djeca se potiču na maštovito razmišljanje i izražavanje vlastitih ideja. To ne samo što potiče djetetovu kreativnost, već mu omogućuje da razvije vlastiti identitet i samopouzdanje.

U konačnici, predškolsko dijete predstavlja temeljnu odrednicu u dječjoj književnosti jer u ovoj fazi razvoja književnost igra ključnu ulogu u oblikovanju djetetovih stavova, vrijednosti i osobnosti. Kroz bogatstvo književnih djela prilagođenih predškolskoj dobi, djeca imaju priliku istražiti svijet oko sebe, razvijati svoje potencijale i pripremiti se za buduće životne izazove. Ova interakcija s književnim djelima ne samo da potiče djetetovu znatiželju i radost učenja već i stvara temelj za njihov daljnji emocionalni, intelektualni i socijalni razvoj.

3.4. Važnost čitanja djeci predškolske dobi

Čitanje nije vještina koja je posljedica bioloških čimbenika, već je posljedica kulturnog razvoja čovjeka i važna je za njegov opstanak (Čudina-Obradović, 1996.). Čitanjem se obogaćuje vokabular djece, kao i vještine početnog čitanja i pisanja. Kroz izloženost raznovrsnim tekstovima i pričama, djeca proširuju svoj rječnik i razvijaju sposobnost prepoznavanja i razumijevanja slova i riječi. Osim toga, čitanje im omogućuje da steknu osnovne vještine čitanja i pisanja, što je ključno za daljnji akademski uspjeh. Čitajući djeci i postavljajući im pitanja, potičemo ih na aktivno sudjelovanje u procesu čitanja te razvijamo njihovo kritičko razmišljanje i analitičke vještine. Postavljanjem pitanja o temi ili radnji priče potičemo ih da razmišljaju o pročitanom, razvijajući tako njihovo razumijevanje jezika i sposobnost zaključivanja.

Većina znanstvenika se slaže da je rano djetinjstvo (od rođenja do polaska u školu) razdoblje djetetovog najintenzivnijeg cjelokupnog razvitka i da ono što je u razvitku u toj dobi propušteno, poslije teško može biti nadoknađeno (Maleš i Stričević, 2003: 68).

Također, kroz postavljanje pitanja jačamo samopouzdanje djece i potičemo ih da izraze svoje misli i osjećaje. Od rane dobi, djeca su okružena slikovnicama, koje predstavljaju važan dio njihovog svakodnevnog iskustva s knjigama. Redovito čitanje slikovnica pruža djeci priliku da razvijaju ljubav prema čitanju i knjigama te da stvore pozitivne asocijacije s procesom učenja. Također, čitanje slikovnica zajedno s odgojiteljem ili roditeljem pruža djeci osjećaj sigurnosti i bliskosti, te im omogućuje da se osjećaju podržano i razumijevano. Važno je naglasiti da je pristup čitanju treba biti fleksibilan i prilagođen individualnim potrebama i interesima djeteta. Nije svako dijete jednako zainteresirano za čitanje, stoga je važno pratiti djetetovu reakciju i prilagoditi aktivnosti čitanja prema njihovim interesima.

Potrebno je poticati djetetovu znatiželju i motivaciju za čitanje, nudeći im raznolike knjige i priče koje odgovaraju njihovim interesima i razvojnoj razini. Uz to, uloga odgojitelja ili roditelja kao interpretatora priča je ključna. Dobar interpretator ne samo što čita priču naglašavajući zanimljive detalje i likove, već i postavlja pitanja koja potiču djetetovo razmišljanje i interakciju s tekstom. Kroz takav pristup, dijete se osjeća potaknuto i motivirano za aktivno sudjelovanje u čitanju, što dodatno jača njihovu povezanost s knjigama i potiče razvoj kritičkog mišljenja i interpretativnih vještina.

3.5. Poticajna okolina za uspješno savladavanje čitanja

Poticajna okolina igra ključnu ulogu u uspješnom savladavanju čitanja kod djece. Zajedničko čitanje slikovnica ne samo da razvija ljubav prema knjigama i čitanju, već i poboljšava govorne sposobnosti djece, što je ključan preduvjet za razvoj čitalačke sposobnosti i kasniji napredak u školi, kako ističe Čudina-Obradović (2003: 37). Interaktivnost tijekom čitanja, kao što su postavljanje pitanja i pružanje dodatnih informacija, potiče angažiranost djeteta i njihovo razumijevanje teksta.

Međutim, poticajna okolina za uspješno savladavanje čitanja ne ograničava se samo na sam proces čitanja. Ona obuhvaća i šire aspekte djetetovog života koji doprinose razvoju čitalačkih vještina. Na primjer, atmosfera puna ljubavi prema knjigama i čitanju u obitelji može se odraziti i na odabir aktivnosti izvan kuće, kao što su posjete knjižnicama ili sudjelovanje u književnim događanjima u lokalnoj zajednici. Takva iskustva dodatno potiču djetetovu znatiželju i motivaciju za čitanjem.

Osim toga, važno je osigurati da knjige budu lako dostupne djetetu u svakodnevnom okruženju. To znači osigurati bogatu knjižnicu kod kuće, ali i poticati posjete lokalnoj knjižnici kako bi djeca imala pristup raznolikom izboru knjiga i drugih čitalačkih materijala. Na taj način se stvara okruženje koje promiče kontinuirano izlaganje različitim vrstama teksta i potiče razvoj širokog spektra čitalačkih interesa.

Još jedan važan aspekt poticajne okoline za uspješno čitanje je podrška i angažman roditelja. Roditelji imaju ključnu ulogu u poticanju čitalačkih aktivnosti kod djece. To uključuje ne samo zajedničko čitanje, već i poticanje razgovora o pročitanom, postavljanje pitanja te poticanje kritičkog razmišljanja o tekstu. Kroz ove aktivnosti, roditelji pružaju djetetu podršku i modeliraju važnost čitanja u svakodnevnom životu.

U konačnici, poticajna okolina za uspješno savladavanje čitanja obuhvaća širi spektar aktivnosti i podrške koje se pružaju djetetu u obitelji, školi i zajednici. Stvaranje takvog okruženja zahtijeva kontinuirani angažman svih dionika u djetetovom životu kako bi se osiguralo da svako dijete ima priliku razviti svoje čitalačke vještine i postići svoj puni potencijal u području čitanja.

3.6. Motivirani odgojitelj - motivirano dijete

Svaki odgojitelj treba biti motiviran i angažiran u poticanju djece na čitanje. Kako navodi Čudina-Obradović (2003), predškolska priprema za čitanje započinje već u ranim godinama, gdje se djeca upoznaju sa zvucima, glasovima te pravilnim izgovorom riječi. Važno je pratiti razvoj djetetovih govornih i glasovnih sposobnosti najkasnije do pete godine. Nedostaci u govornom razvoju mogu se provjeriti kroz različite aktivnosti poput provjere prepoznavanja glasova u riječima ili sposobnosti ponavljanja rečenica. Suradnja roditelja i odgajatelja ključna je u poticanju predškolske pismenosti. Odgajatelj može pružiti savjete roditeljima o tome kako potaknuti djecu na čitanje, primjerice kroz prepričavanje događaja iz vrtića, odgovaranje na pitanja ili interaktivno čitanje slikovnica.

Centar početnog čitanja i pisanja u vrtiću predstavlja ključnu ulogu u pripremi djece za buduće izazove u školi. U ovom centru, svako dijete ima priliku svakodnevno biti u kontaktu sa slikovnicama, bojankama te priborom za pisanje, stvarajući tako poticajnu okolinu za razvoj čitalačkih vještina. U udobnoj atmosferi vrtića, uz podršku odgajatelja i društvo prijatelja, djeca imaju priliku učiti, napredovati te se osjećati spremno za izazove koji ih čekaju u školi.

Petrović-Sočo (1997) ističe važnost interakcije između odgojitelja i djeteta te materijalnog okruženja, s posebnim osvrtom na opremljenost prostora. Bitno je da odgojitelj bude svjestan interesa djece te prilagodi prostor prema njihovim potrebama i razvojnim fazama. Opremanje prostora treba pratiti aktualni stupanj razvoja djeteta, istovremeno potičući napredak.

Centar za čitanje predstavlja stimulatívno okruženje koje potiče istraživački duh i aktivno sudjelovanje djece, bez ikakvog prisilnog pritiska. On se sastoji od prostora namijenjenog čitanju, pisanju, slušanju priča te mjestu za samostalno stvaranje slikovnica. Ključno je da ti prostori budu atraktivni i ugodni za djecu. Odgojitelji opremaju ove prostore raznovrsnim materijalima poput slikovnica, časopisa, stripova, enciklopedija, bajki te materijala za crtanje i pisanje, prilagođenih njihovim procjenama i potrebama. Svi ovi materijali imaju ključnu ulogu u poticanju razvoja predčitačkih vještina.

Osim toga, važno je poticati roditelje da aktivno sudjeluju u procesu čitanja i pismenosti svoje djece, pružajući im podršku i poticaj u razvoju ovih važnih vještina. Zajedničkim aktivnostima čitanja i čitanjem priče, roditelji mogu dodatno osnažiti djetetovu ljubav prema knjigama te doprinijeti razvoju njihovih jezičnih i pismenih sposobnosti. Ova suradnja između odgojitelja, djeteta i roditelja ključna je za stvaranje poticajne okoline za uspješno savladavanje čitanja i pisanja u predškolskoj dobi.

4. ULOGA ODGOJITELJA U OČUVANJU USMENE BAŠTINE U DJEČJEM VRTIĆU

U odgojnom procesu u vrtićima, odgojitelji igraju ključnu ulogu u prenošenju i očuvanju usmene baštine među djecom. Njihova uloga nije samo pedagoška, već i kulturna, budući da imaju priliku oblikovati djetinjstvo djece kroz upoznavanje s lokalnim običajima, legendama i pričama.

Poučavanje kroz tradiciju

Jedan od načina na koji odgojitelji mogu poticati interes za usmenu baštinu jest organizacija aktivnosti koje se temelje na tradiciji. To može uključivati izvođenje tradicionalnih pjesama, plesova ili pričanje narodnih priča koje su prenosile generacije. Ovim aktivnostima, djeca ne samo da se upoznaju s kulturnim naslijeđem svog kraja, već i razvijaju osjećaj pripadnosti zajednici.

Učenje životnih lekcija kroz priče

Priče i legende nisu samo sredstvo zabave, već i moćan alat za poučavanje važnih životnih lekcija i moralnih vrijednosti. Odgojitelji mogu koristiti ove narative kako bi djeci prenijeli vrijednosti poput poštovanja, hrabrosti, solidarnosti i prihvaćanja različitosti. Kroz interpretaciju priča, djeca ne samo da razvijaju empatiju prema likovima, već i stječu dublje razumijevanje svijeta oko sebe.

Istraživanje i dokumentiranje lokalne baštine

Odgojitelji mogu poticati djecu na istraživanje i dokumentiranje lokalne usmene baštine. To može uključivati razgovore s starijim članovima zajednice, istraživanje tradicionalnih običaja i obreda, te bilježenje lokalnih legendi i mitova. Kroz ove aktivnosti, djeca ne samo da se povezuju s vlastitom kulturom, već i doprinose očuvanju baštine za buduće generacije.

Strategije rada s djecom

Kao odgojitelji, važno je koristiti različite strategije kako biste potaknuli interes djece za usmenu baštinu. To može uključivati organizaciju tematskih radionica, poticanje djece da sami pričaju priče ili legende, te korištenje različitih didaktičkih materijala koji odražavaju lokalnu tradiciju. Važno je prilagoditi strategije individualnim potrebama djece te ih poticati na aktivno sudjelovanje u istraživanju i interpretaciji baštine.

Uz ove aktivnosti, odgojitelji ne samo što doprinose očuvanju usmene baštine, već i potiču dječju radoznalost, kreativnost i povezanost s vlastitim kulturnim identitetom.

5. TEMELJNE I PREPOZNATLJIVE ODREDNICE U DJEČJOJ KNJIŽEVNOSTI: ANIMALISTIKA

U analizi dječjih književnih djela, jedan od ključnih elemenata jest animalistika, odnosno prikazivanje životinja. Crnković (1990) ističe nekoliko smjerova u kojima se ovaj motiv pojavljuje, uključujući antropomorfno prikazivanje životinja, dodavanje ljudskih osobina, te realistično i umjetničko prikazivanje životinjskih likova.

5.1. Antropomorfno prikazivanje životinja

Antropomorfno prikazivanje životinja, kako ističe Crnković (1990), može se manifestirati na različite načine, od oblačenja i ponašanja poput ljudi do prisustva u dječjim pričama kao sporednih likova. U slikovnici "Kontići: Čuvari šume", životinje su prikazane u njihovom prirodnom okruženju - šumi Kontija u blizini Kloštra, Gradine i Vrsara. Ovaj realistični prikaz pruža djeci bolji uvid u mjesto radnje, potiče ih da istraže stvarna mjesta i maštaju o događajima iz slikovnice. Nadalje, priroda je opisana na autentičan način, pri čemu su mjesta koja se spominju u priči stvarna i povijest tih lokaliteta nije idealizirana. Takav pristup omogućuje djeci da dublje razumiju svoj zavičaj i cijene kulturnu baštinu koja ga oblikuje. Motiv Kontića i elemenata "čudesnog" dodatno obogaćuje slikovnicu, čineći je uzbudljivom za mlade čitatelje i doprinose njezinoj ukupnoj književnoj vrijednosti. U konačnici, ovakvim pristupom, djeca ne samo da uživaju u priči, već i aktivno uče o svom okruženju te razvijaju svijest o lokalnoj kulturi i identitetu.

5.2. Prikazivanje životinja dodavanjem nekih ljudskih osobina

U djelima dječje književnosti, životinje se često opisuju na način koji odražava njihov prirodni izgled i ponašanje, bez izraženih simboličkih elemenata ili fantastičnih motiva. Autori obično dodjeljuju životinjama sposobnost govora kako bi čitatelji mogli bolje razumjeti njihove osjećaje i motive (Crnković, 1990). U slikovnici "Kontići", primjećujemo ovaj pristup kroz lik ćuka, koji posjeduje sposobnost govora i pokazuje empatiju i prijateljstvo prema Pjerini. Primjerice, kada je Pjerina trebala upozoriti roditelje na izbijanje požara u šumi, ćuk je bio spreman pomoći joj u prenošenju te važne informacije. Ovaj način prikazivanja životinja omogućuje djeci da se bolje

povežu s likovima i da lakše razumiju njihove postupke, potičući time empatiju i razumijevanje među mladim čitateljima.

5.3. Realistično prikazivanje životinja

Prema Crnkoviću (1990: 176), realistično prikazivanje glasova životinja u dječjoj književnosti opisuje se s ciljem da se naslute misli i osjećaji životinja, bez dodatnih ljudskih osobina ili mogućnosti govora koje karakteriziraju antropomorfno prikazivanje glasova. Ovakav pristup omogućuje djeci da se povežu s prirodnim ponašanjem životinja i potiče njihovu maštu, dok istovremeno produbljuje veze između životinja i djece. Ova realistična percepcija životinja omogućuje mladim čitateljima da bolje razumiju životinjski svijet i razvijaju poštovanje prema prirodi, potičući tako odgovoran odnos prema okolišu.

5.4. Umjetničko i znanstveno prikazivanje životinja

Prema Crnkoviću (1990: 184), umjetničko i znanstveno prikazivanje životinja u dječjoj književnosti odražava realističan prikaz njihovog ponašanja i okoline, bez dodavanja antropomorfnih ili fantastičnih elemenata. Životinje su prikazane kao sastavni dio prirodnog okruženja, bez izdvajanja ili pokušaja tumačenja njihovih misli ili osjećaja. Ovaj pristup omogućuje čitateljima da steknu uvid u prirodni svijet životinja i njihovu interakciju s okolinom na način koji je vjerodostojan i znanstveno utemeljen. Takvim prikazom, životinje postaju likovi koji žive autentičan život prilagođen njihovoj vrsti i staništu, što omogućuje čitateljima da razviju dublje razumijevanje i poštovanje prema životinjama i njihovom prirodnom okruženju.

6. ANALIZA SLIKOVNICE „KONTIĆI: ČUVARI ŠUME“

6.1. Pregled sadržaja slikovnice

Slikovnica „Kontići: Čuvari šume“, nastala je 2018. godine iz projekta Hrvatske i Slovenije „Enjoyheritage / Uživaj baštinu“. Radi se o projektu u kojem je cilj razvoj održivog obiteljskog turizma na temelju privlačne interpretacija prirodne i kulturne baštine. Podršku za programe će predstavljati programi za podizanje svijesti samih posjetitelja destinacije i važnosti ispravnog odnosa prema prirodnoj i kulturnoj baštini, s ciljem očuvanja zaštićenih područja u budućnosti. Inovativni interpretacijski pristupi za održivo korištenje baštine u smjeru održivog turizma za mlade, <https://www.vrsar.hr/eu-projekti/enjoyheritage/> (preuzeto 03.03.2024.)

Autor teksta je Kristijan Jerković uz ilustratoricu Saru Gortan te grafičku obradu Damira Jakšića. Cilj slikovnice je potaknuti djecu na upoznavanje zavičajne baštine, očuvanje prirode i ispravno zbrinjavanje otpada. U projekt su otpočetak bila uključena djeca iz Dječjeg vrtića „Tići“ iz Vrsara. Šuma Kontija je mjesto događanja u navedenoj slikovnici. Smještena je između naselje Kloštar, Gradina i Flengi, a u njoj se nalaze uređene pješačke i biciklističke staze. Šuma je od znanstvene važnosti jer je stara više od 140 godina i u njoj prevladava velikim dijelom bijeli grab. U slikovnici se spominju stvarna mjesta zavičaja Vrsar, poput Mukabe-radine prapovijesnog naselja s koje se proteže jedan od najljepših prirodnih vidikovaca na Limski zaljev, Svetu Eufemiju, Vrsar i otoke ispred njega. Na njoj je postavljena promatračnica gdje se vrši nadzor radi suzbijanja požara u ljetnim mjesecima. Izvor: Šuma Kontija, <https://infovrsar.com/dozivi/prirodneljepote/suma-kontija/> (preuzeto 03.03.2024.)

U slikovnici se spominje i Veli Jože, hrabri i dobri div koji je „jak kao bik, kuštrave glave“ te koji živi u okolici istarskog grada Motovuna. Veli Jože djelo je hrvatskog književnika Vladimira Nazora, a predstavlja simbol hrvatske Istre. Nadalje, spominje se i Romualdova špilja koja je smještena na istočnoj strani Limskog zaljeva, a ime je dobila prema Sv. Romualdu i legendi kako je oko 1000. godine nekoliko godina boravio u ovoj špilji. Danas je špilja zaštićena kao fenomen krša, a predstavlja i stanište kolonije velikog šišmiša, ugrožene i zakonom zaštićene vrste. Špilje, pećine, jame. Romualdova špilja, <https://www.istra.hr/hr/dozivljaji/kultura/spiljepecine->

[jame/romualdova-spilja](#) (preuzeto 03.03.2024.)

Na sljedećoj slici nalazi se karta šume Kontija.

Slika 1. Karta šume Kontija

Izvor: Turistička zajednica općine Vrsar, <https://infovrsar.com/dozivi/prirodne-ljepote/suma-kontija/>
(preuzeto 18. 03. 2024.)

6.2. Sažetak radnje i priča koju slikovnica priča

Slikovnica "Kontići: Čuvari šume" prikazuje život šumskih bića, nazvanih Kontići, koji obitavaju u šumi Kontija, nadomak Linskog zaljeva u Vrsaru. Kroz priču, Kontići se susreću s lokalnim legendama poput Velog Jože te posjećuju značajna mjesta u regiji poput Mukabe, Kloštra i Romualdove špilje. Priča ističe brigu Kontića za prirodu i okoliš svoje šume.

U uvodu slikovnice, predstavlja se život Kontića, njihovo naseljavanje i susretanje s lokalnim legendama. Glavna obitelj Kontića sastoji se od majke Ulike, oca Bepa te njihove djece, blizanaca Pjerine i Tonina. U priči se ističe Toninova zapisivačka priroda

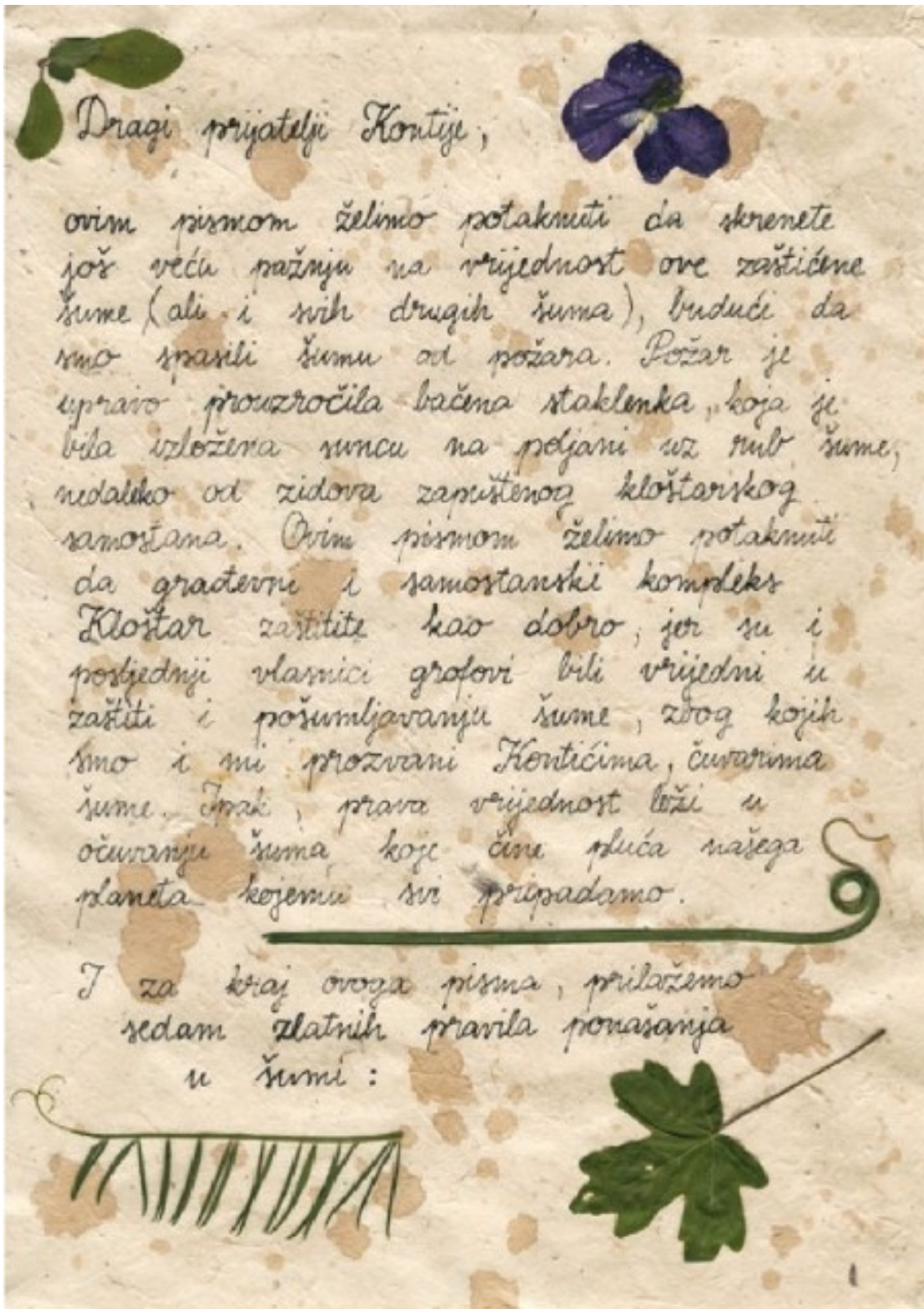
i Pjerinina avanturistička osobnost.

Zaplet nastaje kada Pjerina čuje čudne glasove u šumi te otkriva vatru pred Kloštrom, nakon čega pada u nesvijest i biva odnesena u gnijezdo od strane ćuka. Kada se oporavi, Pjerina obavještava obitelj i susjede, nakon čega svi, uključujući životinje i biljke, udružuju snage kako bi spasili svoj dom od požara.

Rasplet radnje donosi zajedničkim naporom ugašenim požarom te otkriva uzrok požara: staklenku bačenu u šumu. Odlučujući se na redovito čišćenje šume kako bi spriječili buduće požare, Kontići ističu važnost brige o okolišu.

Na samom kraju ove slikovnice, Kontići su napisali pismo za sve prijatelje šume Kontija kako bi im ukazali na važnost očuvanja okoliša. Pismo je vidljivo u nastavku na slici 2. i 3.

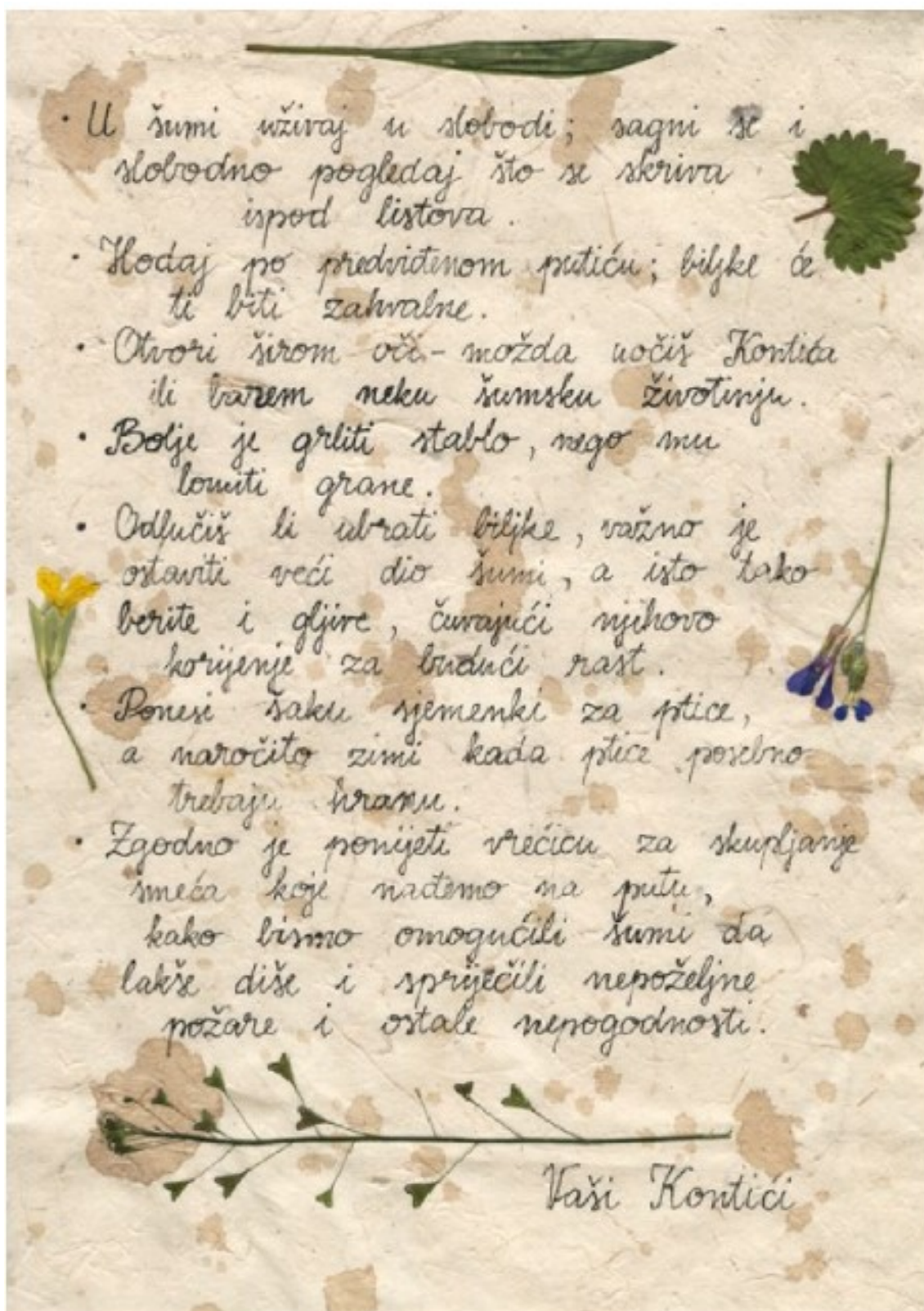
Slika 2. Pismo prijateljima Kontije

Izvor: Turistička zajednica općine Vrsar, <https://infovrsar.com/dozivi/prirodne-ljepote/suma-kontija/>

(preuzeto 18.03. 2024.)

Slika 3. Pismo prijateljima Kontije, drugi dio

Izvor: Turistička zajednica općine Vrsar, <https://infovrsar.com/dozivi/prirodne-ljepote/suma-kontija/>

(preuzeto 18. 03. 2024.)

Glavni likovi su majka Ulika, tata Bepo, Pjerina i Tonino, dok su sporedni likovi različite životinje iz šume te Veli Jože. Odlikuje ih prijateljski odnos, uz međusobno uvažavanje i podršku u dobru i zlu. Stil pisanja je jednostavan, prilagođen djeci, popraćen ilustracijama koje prate tijek događaja.

Primjer Kontića ilustrira šumskog patuljka s posebnim obuvalicama za tiho kretanje, listom na glavi kao kamuflažom te sjemenkama za sijanje po putu, naglašavajući prirodnu povezanost s okolišem. Ilustracija Kontića prikazana je na slici 4.

Slika 4. Kontići

Izvor: Kontići: Čuvari šume, 2018.

6.3. Identifikacija elemenata usmene baštine u slikovnici

Narodna predaja duboko je ukorijenjena u kulturnom identitetu svake zajednice. U prošlosti, ona je bila sredstvo prenošenja znanja, moralnih vrijednosti i iskustava s generacije na generaciju. U slikovnici "Kontići: Čuvari šume", susrećemo se s bogatstvom narodne predaje i njezinom važnošću za očuvanje prirode i tradicije.

Šuma kao svojevrsni protagonist slikovnice nosi u sebi duh narodne predaje. Kontići, maleni šumski čuvari, personificiraju ljepotu prirode i brigu o okolišu. Njihove avanture, isprepletene s čarolijom šume, podsjećaju nas na vrijednosti koje su kroz stoljeća prenosili naši preci.

Antropomorfizacija prirodnih elemenata, odnosno davanje ljudskih osobina životinjama i biljkama, prisutna je u svakom koraku ovog priča bogatog svijeta. Kontići, poput malih ljudi, osjećaju, razmišljaju i rade zajedno kako bi zaštilili svoj dom. Ova tehnika ne samo da čini priču privlačnijom mlađoj publici, već naglašava i važnost suživota čovjeka i prirode.

Mudrost starijih likova simbolizira važnost iskustva i tradicije. Kroz savjete i pouke koje prenose mlađim generacijama, oni naglašavaju vrijednosti prijateljstva, suradnje i brige za okoliš. Ovo je važno, posebno u današnjem vremenu, gdje su tehnologija i urbanizacija udaljili ljude od prirode i njezinih vrijednosti.

Pouke i moralne poruke koje se provlače kroz priče Kontića duboko su ukorijenjene u narodnu predaju. One podsjećaju čitatelje na važnost međusobnog poštovanja, solidarnosti i odgovornosti prema okolišu. Uz avanture ovih šumskih čuvara, djeca i odrasli uče o važnosti očuvanja prirode i svog mjesta u njoj.

U srcu ovog sveobuhvatnog narativnog svijeta leži važnost prenošenja usmene baštine i njezinog očuvanja. Slikovnica "Kontići: Čuvari šume" nije samo zabavan i poučan alat za djecu; ona je i podsjetnik na vrijednosti koje čuvaju našu zajedničku baštinu. Kroz nju, autori poput Vrsara brišu granice između prošlosti i sadašnjosti, oslikavajući ljepotu i važnost prirode koja nas okružuje.

6.4. Poruke i vrijednosti koje se prenose djeci

Poruke i vrijednosti koje se prenose djeci kroz slikovnicu "Kontići: Čuvari šume" su duboko ukorijenjene u narodnoj predaji i šalju snažne poruke o ljubavi prema prirodi, međusobnom poštovanju i brizi za okoliš (Jerković, 2017: 3):

„...Tata je vješt majstor, a mama je vrtlarica. Zajednički hobi im je recikliranje otpada iz šume, pa tako Ulika izrađuje kliješta za biljčice od plastičnih vrećica, a posude za sadnice od čepova, dok je Bepo iskoristio odbačenu limenku da bi izgradio raketnu peć...“

Jedna od ključnih poruka koja se ističe kroz pustolovine Kontića je važnost suradnje i timskog rada. Međusobnim pomaganjem i uz podršku, Kontići pokazuju djeci da je zajedničkim naporima moguće postići velike stvari. Ova poruka podsjeća na tradicionalnu narodnu mudrost koja naglašava snagu zajednice i solidarnosti (Jerković, 2017: 22):

„...Noć je već bila duboka i požar je počeo obasjavati planinu...Leteći na ćuku, Pjerina je držala žar pun vode kao i svi patuljci, dok je ćup upio koliko je mogao vode u kljun ne bi li navlažili zemlju d šume. To su činile i druge ptice...“

Osim toga, kontinuirana briga Kontića za svoju šumu i sve njezine stanovnike ističe važnost očuvanja okoliša. Kroz njihove avanture, djeca uče o ekološkoj osviještenosti i odgovornosti prema prirodi. Ova poruka odražava sve veću potrebu za očuvanjem prirodnih resursa i podsjeća na važnost balansa između čovjeka i prirode.

Prijateljstvo, kao jedna od temeljnih vrijednosti koja se provlači pričama Kontića, naglašava važnost međuljudskih odnosa i podrške u teškim vremenima. Kroz povezanost i solidarnost među likovima, djeca uče važnost empatije, razumijevanja i prihvaćanja različitosti (Jerković, 2017: 23):

„... Kada su sigurno smjestili male ćukove, jelen reče: prije nisam obraćao previše pažnje na patuljke Kontiće, ali nakon ovog čina bit će mi zadovoljstvo družiti se s vama u budućnosti, jer vidim da ova šuma upravo zbog vas diše.“

Na kraju, kroz sve poruke i vrijednosti koje se prenose djeci, slikovnica "Kontići: Čuvari šume" osnažuje njihovu svijest o važnosti ljubavi prema prirodi, međusobnog poštovanja i brige za okoliš. Ova djela su ne samo zabavna, već i edukativna, te potiču djecu da postanu svjesni i odgovorni čuvari svoje okoline.

6.5. Utjecaj slikovnice na ciljanu publiku

Poruke i vrijednosti koje se prenose djeci kroz slikovnicu "Kontići: Čuvari šume" iznimno su važne za oblikovanje moralnog i ekološki osviještenog pogleda na svijet. Uz slikovnicu, djeca su potaknuta na razmišljanje o prirodi kao očuvanom resursu, te osjećaju odgovornost prema njoj. Ova slikovnica ne samo da zabavlja svoju publiku, već i educira, podučavajući ih o važnosti suradnje, poštovanja prirode i njenih stanovnika te nužnosti brige za okoliš. Kroz priče o prijateljstvu, solidarnosti i zaštiti prirode, djeca su potaknuta na razvoj empatije i svijesti o važnosti očuvanja okoliša za buduće generacije.

Utjecaj slikovnice na ciljanu publiku je izuzetno pozitivan. Slikovnica ne samo što osnažuje dječju maštu i kreativnost, već ih i potiče na aktivno uključivanje u zaštitu prirode. Kroz likove Kontića, djeca pronalaze uzore i motive za brigu o okolišu te razvijaju svijest o važnosti ekološki održivog života. Ova interaktivnost s likovima i pričama u slikovnici potiče dječji razvoj socijalnih i ekoloških vrijednosti, što ima dugoročne pozitivne učinke na njihov odnos prema okolišu i zajednici.

Slikovnica također pruža priliku za razgovor između djece i roditelja, učitelja ili skrbnika. Razgovorima o različitim pričama, moralnim porukama i ekološkim temama, djeca su potaknuta na kritičko razmišljanje i razgovor o važnim temama. Ovo promiče obiteljsku interakciju i podržava roditelje u odgajanju ekološki osviještenih pojedinaca.

Ukratko, slikovnica "Kontići: Čuvari šume" ne samo da pruža djetetu ugodno iskustvo čitanja, već ga potiče na razvoj moralnih, socijalnih i ekoloških vrijednosti. Njen utjecaj na ciljanu publiku je dubok i dugoročan, pružajući temelje za odgovorno i svjesno djelovanje u zaštiti prirode i zajednice.

7. PRIMJENA SLIKOVNICE U DJEČJEM VRTIĆU „TIĆI“ VRSAR

U okviru istraživanja usmene zavičajne baštine Vrsara, uz slikovnicu "Kontići: Čuvari šume", imala sam privilegiju provesti intervju s Vesnom Paris, odgojiteljicom s više od 35 godina iskustva u radu s djecom. Gospođa Paris, rodom iz Pazina, istinska je zaljubljenica u istarske običaje i bogatstvo prirode. Njezina strast prema čakavštini očituje se i u pisanju pjesama na tom dijalektu te u njezinom istraživanju prirode kao prirodnjaka. Ovaj intervju pružit će nam uvid u njezino bogato iskustvo i znanje, kao i u njezinu predanost očuvanju prirode i kulturne baštine Istre. Nadalje, rado svoju ljubav prema prirodi i okolišu prenosi svojoj djeci u vrtiću, inspirirajući ih da razvijaju svijest o važnosti očuvanja prirode i aktivno sudjeluju u zaštiti okoliša.

Slika 5. Odgojiteljica Vesna Paris

Izvor: (privatna arhiva)

Kako ste osmislili/pripremili aktivnost uz slikovnicu Kontići?

Kako slikovnica ima dosta sadržaja priču sam obradila u dva dijela: prvi dan sam obradila uvodni dio priče, dok sam drugi dan obradila glavni i završni dio. Kada govorimo o uvodnom dijelu, kazališni paravan te krpene lutkice su bili materijal s kojima sam djecu uvela u priču o Kontićima. Krpene lutke na štapovima su predstavljale mamu Uliku, tatu Bepu te blizance Tonina i Pjerinu.

Donijela sam im fotografije šume Kontije te slike biljaka i stabala koje se spominju u

slikovnici. Te fotografije su promatrali uz pomoć povećala.

Uz pomoć lutkica na štapu, djecu sam zainteresirala da se upitaju tko su oni i što im se to dogodilo. Pokazala sam im sliku Kontije u kojoj oni žive. Pričali smo o Kontiji, a djeca su iznosila svoja iskustva i postavljala su pitanja: Što se još skriva u Kontiji?! Zajedno smo otkrivali slike biljaka i stabala koje su tipični za šumu Kontija.

Prisjetili smo se šumskih životinja naših šuma, a onda smo s našim krpenim Kontićima krenuli u svijet priče... sve do glavnog dijela gdje započinje radnja. S krpenim likovima realnije su doživljavali njihove hobije i ulogu u Kontiji.

Glavni dio započeo je od mjesta u slikovnici kada započinje radnja, odnosno kada je Pjerina - majka Kontića čula neobično glasne zvukove iz šume i shvatila da se događa nešto neuobičajeno.

Prije obrade slikovnice u sobi dnevnog boravka sam unaprijed postavila slikovna ili izrađena odredišta stvarnih mjesta na kojima se odvija radnja priče. Smjestila sam djecu na određenu udaljenost od glavnog središta priče - velikog hrasta (izrađenog od papira).

Kopirala sam stvarne fotografije odredišta iz priče: samostan sv. Mihovila, Romualdova spilja, Lokva, šuma Kontija.

Osim navedenih stvarnih fotografija, za obradu priče sam izradila Ćukovo gnijezdo, plastificirala sam likove iz šume (iz lovačkih kalendara).

Tijekom čitanja priče, a kako bi djeca stvarnije doživljavala priču- radnju i mjesta na kojima se ista odvija, s likovima Pjerine i Tonina, premještala sam se, odnosno „putovala“ sam na ta unaprijed postavljena odredišta.

Priča završava sretno gašenjem požara. Za to mi je poslužilo mnoštvo izrezanih kapljica koje su Kontići posuli nad šumom. Pronalazak staklenke koja je prouzročila požar bila je vrhunac oduševljenja.

Završni dio započela sam čitanjem pisma iz slikovnice „Dragi prijatelji Kontije“. Djeca su pismo dobila kako bi ga mogli ponijeti kući.

Uslijedila je aktivnost uz glazbu - instrumentalna glazba za mir, opuštanje i kreativnost, a tema aktivnosti bila je „ples Kontića“.

Uz glasovne upute poput „Kontići se šuljaju, nosi ih vjetar, bježe od požara, vesele se i radosno plešu i dr.)“.

Uz tihu glazbu, za kraj je uslijedila likovna aktivnost na temu doživljaja priče gdje sam im ponudila različiti likovni materijal, kako bi svatko mogao odabrati s kojim materijalom bi htjeli raditi.

S kojom vrtičkom skupinom ste organizirali aktivnost?

Kontiće sam radila zapravo s dvije generacije. Prvi put sam isplanirala aktivnost jer je slikovnica tek bila predstavljena, dok je drugi put aktivnost došla u potpunosti spontano, kada je dijete slučajno izabralo slikovnicu o Kontićima kao priču prije spavanja. Nakon otvaranja prve stranice, nastala je čarolija...

Je li slikovnica potaknula razgovor ili pitanje djece o temama prirode, zaštite šume i slično? Kako su djeca reagirala?

Svakako, primjer odbačene staklenke koja je u slikovnici izazvala požar potaknula je djecu da pričaju i iznose svoje spoznaje o bacanju smeća po šumama. Saživili su je s malim patuljcima iz priče i osuđivali su ljude koji to rade prirodi.

Kako sam već naglasila, temu Kontića obrađivala sam sa dvije generacije, točnije dvije skupine. U oba slučaja radilo se o vrtičkoj dobi 4 do 5 godina. U prvoj skupini je bilo puno djece prirodnjaka - pokazivali su veliki interes za istraživanjem, pa je tako i započeo naš cjelogodišnji projekt istraživanja šume, biljnog i životinjskog svijeta, tla. Istraživali smo drveće - uočavali različitosti drveća, lišća, grana i grančica, oblika krošnji, kore, plodova, godova... odnosno uočavali kako je drveće različito i po čemu ga možemo raspoznavati i imenovati u bilo kojem godišnjem dobu. Zanimala nas je dendrologija¹. Krenuli smo od lišća jer smo projekt započeli u doba jeseni.

Posjet šumi Kontiji bio je početak našeg velikog projekta. Povezali smo se i sa šumarom, nabavili literaturu o dendrologiji. Šumari iz Šumskog društva Poreč bili su naši gosti - vrlo zanimljivi predavači te su s nama izveli radionicu o drveću i jednom

¹ Dendrologija (dendro- + -logija), znanost o poznavanju i proučavanju drveća i grmlja, os. njihovih morfoloških i biol. osobina. Jedna od osnovnih znanosti u šumarskoj struci. *Dendrologija*. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. Pristupljeno 26. 3. 2024. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dendrologija> .

kroz projekt smo otkrivali ulogu lišća, proučavali razne oblike lišća - listopadnog i vazdazelenog drveća i grmlja. Učili smo se razlikovati bor, smreku i jelu. Otkrivali starost stabala pomoću godova, otiskivali koru, uočavali i prepoznavali živa i neživa stabla. Djeca su se pitala mogu li i stabla biti bolesna, osjećaju li što? Doživljavali smo ih kao prijatelje kojima možemo povjeriti neke naše tajne. Svako dijete je izabralo jedno stablo kao svog prijatelja.

Otkrivali smo autohtone vrste stabala u šumi Kontiji. Otkrili smo da ima puno bijelog graba, crnog jasena, maklena, cera i hrasta medunca. Istraživali smo koja još medonosna stabla postoje u Kontiji. Povezali smo se s prošlošću i istraživali što su ljudi nekada radili s drvom.

Uz pjesmu "Dub" koju sam napisala na čakavskom, sudjelovali smo na otvorenju vidikovca u mjestu - na stazi u Kontiji. Brojne pjesme bile su s temom šume te su nam bile poticaj u glazbenim aktivnostima. Iz projekta je proizašlo pregršt likovnih radova, govornih aktivnosti i tjelesnih aktivnosti u prirodi, istraživanjem šume i tla, pokrova za kukce i istraživanjem tragova divljih životinja na tlu. Otkrivali smo stanovnike krošanja i šumske životinje našega kraja. Otkrivali smo svijet biljaka. Svako godišnje doba je bilo poticajno za naša istraživanja i uživanja u prirodi. Kroz cijeli projekt osvješčivali smo se i uživljavali s postojećim destinacijama terena po kojem su i likovi iz priče - naši Kontići šetali.

Otkrili smo zanimljiva mjesta u našoj šumi Kontiji gdje se skriva poznati samostan sv. Mihovila, pričali smo o Romualdovoj spilji, gradinama, Limskom zaljevu i našim poljima i maslinicima koji predvode šumu Kontiju koja je zaštićeni rezervat od 1964. godine.

Možete li podijeliti neka posebna iskustva ili trenutke izvedbe aktivnosti koje su se istaknule?

Ono što mi je ostalo najviše u srcu je trenutak kada je dijete tijekom rada u drugoj skupini nasumično odabralo slikovnicu o Kontićima. Kako smo započeli s čitanjem, oči su im se otvorile, primijetila sam veliku znatiželju u njihovim očima te sam dopustila da me priča odnese. Dok sam čitala slikovnicu, spomenula sam lik Velog Jože na što se dijete ustalo i zapitalo: „Tko je Veli Jože?“

Oponašala sam i pokušala im dočarati veličinu Velog Jože te kako je on u svojim džepovima nosio male Kontiće. U tom trenutku smo otvorili tu „čarobnu kutiju“ koja nas je sljedećih mjeseci odvela u novi pravac... istraživanje mitskih bića uz razne aktivnosti: vještica Mare iz Savičente, gnomova, Vile koje su sagradile arenu u Puli.

Možete li opisati s kojim materijalima ste izrađivali Kontiće te kako je aktivnost izgledala?

Djeca su izrađivala svoje Kontiće koristeći raznovrsne materijale prirode poput lišća, grančica, sjemenki, žireva, kestena, bobica, kamenja, školjki te oblutaka. Osim toga, koristili su i komadiće tkanine, vune, dugmiće te kolaž papir kako bi obogatili svoje kreacije. Kroz aktivnost su crtali crnim markerima, bojali svoje unikatne Kontiće i pretvarali ih u plosnate lutkice na štapićima.

Proces je bio obogaćen raznolikim materijalima za igru poput drvenih kockica i daščica te podlogama od pijeska i palente na koje su slagali svoje kreacije. Uz to, djeca su koristila drvene štapiće, čepove i druge predmete iz svakodnevne upotrebe kako bi oblikovali Kontiće na kreativan način. Slikajući ih različitim bojama te oblikujući ih sa slanim tijestom, djeca su doprinijela stvaranju šarenih i raznovrsnih figura koje su odražavale njihovu maštovitost i kreativnost.

Je li aktivnost potaknula djeci svijest o očuvanju prirode?

Nakon aktivnosti djeca su iskazala veliki interes za novim spoznajama o ekologiji. Iskoristili smo bogatstvo vrtićke knjižnice, odnosno postojeće slikovnice i knjige vezane uz temu ekologije i ekološke osviještenosti.

Koristili smo sljedeće slikovnice:

- *Ptičice ne mogu disati*
- *Pingvini gube svoj dom*
- *Dvije kante za smeće*
- *Bajka o čistoj šumi.*

Sve nas je to potaknulo da i sami učinimo nešto. Stekli smo spoznaje o odvajanju otpada i puno smo razgovarali o važnosti recikliranja. Uključili smo se u skupljanje plastične ambalaže (PVC bočica od jogurta kojeg pijemo u vrtiću). Oslikali smo i svoju kartonsku kutiju koja nam je poslužila za svakodnevno odlaganje papirnatog otpada.

Novce od prodaje PVC ambalaže koristili smo za kupnju knjiga s pričom na temu projekta i uživali u njihovu čitanju. Osvijestili smo važnost pravilnog korištenja papirane trošimo ga ukoliko nije potrebno kako bi naši prijatelji stabla mogli što duže živjeti u predivnim šumama.

Imate li u planu i dalje provoditi slične aktivnosti u sklopu prenošenja baštine Vrsara?

Naravno... sve dok radim tragati ću i istraživati s djecom. Zajedno s njima otkrivati ću i uživati u novim spoznajama i otkrićima. Uvijek ću se iznova radovati kada budem vidjela znatiželju u njihovim očima i oduševljenje. Dječji interes za istraživanjem biti će i dalje moj put.

Koračati ćemo zajedno i tragati za brojnim neotkrivenim tajnama koje skriva naš zavičaj i mjesto Vrsar. U našim budućim projektima doticati ćemo sadašnjost u korelaciji sa prošlošću. Na taj način čuvat ćemo i prenositi baštinu, običaje i truditi se da naš „ča“ dugo živi i ne zaboravi se.

Aktivnost u Kontićima potaknule su nas da još temeljitije istražujemo biljni i životinjski svijet, svijet šume, da i u budućim projektima otkrivamo upotrebnu vrijednost šume danas i nekad te da se zapitamo kako su se i s čime koristili u obradu drva i predmeta naše none i nonići: ručne pile, šegon - drveni nož za prijevoz, a vukli su ga volovi, magarci; ručne blanje..., koja su se drva koristila za izradu raznih predmeta poput metli, alata, drvenih posuda i žlica za jelo, cokula (obuće) i sl.

Šume i parcele maslinika i polja bile su ograđene tzv. kunfinama. Vrijedni seljaci su svaki kamen s njiva slagali na suhozide i ograđivali zidom svoj dio. Sve je to interesantno i zanimljivo budućim malim istraživačima. Romualdova spilja, stari samostan u Kloštru, kamene građevine iz prošlosti i arheološka nalazišta i brojni drugi sadržaji vezani uz šumu Kontiju dugo će svojim nevidljivim moćima prizivati znatiželjne odgojitelje i dugo će tim mjestima koračati djeca i odzvanjati njihov zvonki smijeh.

Svi posjetitelji u kojima se još uvijek skriva veselo i radoznalo dijete moći će kao i mi čuti glasove malih patuljaka Kontića i uživati u tom granjem isprepletenom svijetu.

Aktivnost s Kontićima, koju je provodila odgojiteljica Vesna Paris s dvije vrtičke skupine, pokazala se izuzetno inspirativnom i obogaćujućom za djecu. Slikovnica o Kontićima nije samo potaknula razgovor o temama prirode i zaštite okoliša, već je i potaknula dublje istraživanje biljnog i životinjskog svijeta šume. Djeca su pokazala veliki interes za istraživanjem, a kroz projekt su stekli mnoge spoznaje o različitim vrstama drveća, životinjskim vrstama te o važnosti očuvanja prirode.

Osim toga, aktivnost je potaknula svijest o ekologiji i važnosti recikliranja, što je djeca s oduševljenjem prihvatila. Kroz razne aktivnosti, poput izrade Kontića od prirodnih materijala i sudjelovanja u skupljanju plastične ambalaže za recikliranje, djeca su pokazala spremnost za učenje i aktivno sudjelovanje u očuvanju okoliša.

Najvažnije od svega, ova aktivnost nije samo bila prolazni projekt, već je potaknula trajnu promjenu u svijesti djece o važnosti prirode i njezine zaštite. Planira se nastavak sličnih aktivnosti u budućnosti, koristeći ih kao alat za prenošenje baštine i obrazovanje djece o važnosti očuvanja okoliša. Kroz daljnje istraživanje i učenje, nadamo se da će djeca nastaviti razvijati svoju ljubav prema prirodi i postati budući čuvari našeg okoliša.

8. ZAKLJUČAK

U svjetlu sve veće važnosti očuvanja kulturne baštine i podizanja svijesti o zaštiti okoliša, primjena slikovnice "Kontići: Čuvari šume" pokazala se izuzetno relevantnom u kontekstu predškolskog odgoja. Kroz ovaj istraživački rad, detaljno smo analizirali ulogu slikovnice u oblikovanju dječje percepcije o prirodi, očuvanju okoliša te važnosti lokalne usmene baštine.

Analizirajući strukturu slikovnice, primijetili smo da ona nije samo puko sredstvo zabave, već kompleksno oblikovano pedagoško sredstvo koje potiče razvoj dječje mašte, empatije te ekološke svijesti. Poruke i vrijednosti koje se prenose kroz priče o Kontićima potiču djecu na razmišljanje o važnosti očuvanja prirode, te o odgovornosti koju imaju kao čuvari okoliša.

Kroz interaktivne aktivnosti inspirirane pričama o Kontićima, djeca su se ne samo zabavljala, već su i naučila o lokalnoj kulturi i tradiciji, stvarajući emocionalnu povezanost sa svojim okolišem. Na temelju provedenih aktivnosti u dječjem vrtiću, jasno je vidljiv pozitivan utjecaj slikovnice na razvoj djece, kako na emocionalnoj, tako i na edukativnoj razini.

Istraživanjem strategija koje odgojitelji koriste u integraciji slikovnice u pedagoški proces, dobili smo uvid u složenost odgojiteljskog rada i njihovu važnu ulogu u promicanju ekološke osviještenosti kod djece. Kroz podršku i poticanje dječje znatiželje za lokalnom usmenom baštinom, odgojitelji postaju ključni akteri u procesu oblikovanja dječjeg svjetonazora i vrijednosti.

Kao rezultat ovog istraživanja, naglašavamo važnost daljnjeg istraživanja i primjene slikovnica u predškolskom odgoju kao sredstva za promicanje kulturne svijesti, ekološke osviještenosti te jačanja emocionalne povezanosti djece s okolišem. Integracija lokalne usmene baštine u obrazovni proces može pružiti trajne koristi ne samo za pojedinačnu djecu, već i za zajednicu u cjelini, potičući očuvanje kulture i prirode za buduće generacije.

SAŽETAK

Ovaj rad istražuje važnost očuvanja lokalne usmene baštine kroz primjenu slikovnice "Kontići: Čuvari šume" u kontekstu predškolskog odgoja. Fokusirajući se na ulogu slikovnice u oblikovanju ekološke svijesti među djecom, analizira se njezina struktura, poruke i vrijednosti. Istražuju se strategije kojima odgojitelji potiču interes djece za usmenu baštinu te kako se ta baština integrira u pedagoški proces. Kroz interaktivne aktivnosti inspirirane slikovnicom, djeca se upoznaju s lokalnim legendama i pričama, potičući tako njihovu emocionalnu povezanost s okolišem. Osim toga, istražuje se utjecaj slikovnice na ciljanu publiku kroz primjere aktivnosti provedenih u dječjem vrtiću, što naglašava praktičnu primjenu teorijskih spoznaja u pedagoškoj praksi. Kroz multidisciplinarni pristup, ovaj rad doprinosi razumijevanju kako slikovnice mogu biti učinkovit alat u promicanju kulturne svijesti i ekološke osviještenosti kod najmlađih.

Ključne riječi: usmena baština, slikovnica, predškolski odgoj, ekološka svijest, odgojiteljstvo.

SUMMARY

This research paper explores the importance of preserving local oral heritage through the use of the picture book "Kontići: Forest Guardians" in the context of preschool education. Focusing on the role of the picture book in shaping ecological awareness among children, it analyzes its structure, messages, and values. It investigates strategies educators use to stimulate children's interest in oral heritage and how that heritage is integrated into the pedagogical process. Through interactive activities inspired by the picture book, children become acquainted with local legends and stories, fostering their emotional connection to the environment. Furthermore, it examines the impact of the picture book on the target audience through examples of activities carried out in a preschool, highlighting the practical application of theoretical insights in pedagogical practice. Through a multidisciplinary approach, this paper contributes to understanding how picture books can be effective tools in promoting cultural awareness and ecological consciousness among the youngest learners.

Keywords: oral heritage, picture book, preschool education, ecological awareness, pedagogy.

POPIS LITERATURE

KNJIGE

1. BOTICA, S. (2013). *Povijest hrvatske usmene književnosti*. Zagreb: Školska knjiga.
2. CRNKOVIĆ, M. (1990). *Dječja književnost: priručnik za studente pedagoških akademija i nastavnike*. Zagreb: Školska knjiga.
3. ČUDINA-OBRAĐOVIĆ, M. (2003). *Igrom do čitanja: igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
4. ČUDINA-OBRAĐOVIĆ, M. (1996). *Igrom do čitanja: igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine života*. Zagreb: Školska knjiga.
5. HAMERŠAK, M. i ZIMA, D. (2015). *Uvod u dječju književnosti*. Zagreb: Leykam International.
6. JURDANA, V. (2015). *Igra: mala zavičajna čitanka*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
7. JURDANA, V. i SLAVUJAC, V. (2016). Usmena zavičajna baština između dječjeg vrtića i muzeja: usmena legenda Vila Markačeva. U: Tatković, N., Radetić-Paić, M. i Blažević, I. (ur.). *Kompetencijski pristup kvaliteti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Medulin: Dječju vrtić Medulin; Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, str. 7-28.
8. KEKEZ, J. (1986). Usmena književnost. *Uvod u književnost*. Zagreb: Globus, str. 133-140.
9. NARANČIĆ KOVAČ, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača: slikovnica kao pripovijed*. Zagreb: ArTresor.
10. PETROVIĆ-SOČO, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica: akcijsko istraživanje*. Zagreb: Alinea.

11. ZALAR, D., BOŠTJANČIĆ, M. i SCHLOSSER, V. (2008). *Slikovnica i dijete: kritička i metodička bilježnica 1*. Zagreb: Golden marketing.

AKADEMSKI ČLANCI

1. MALEŠ, D. i STRIČEVIĆ, I. (2003). Roditeljsko poticanje čitalačkih vještina u djece predškolske dobi. *Napredak*. 144 (2), str. 168-179.

OSTALO

1. Hrvatska enciklopedija: mrežno izdanje (2013). *Dendrologija*. Dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/dendrologija> [Pristupljeno 26. 03. 2024.]
2. Istra (2023). *Romualdova špilja*. Dostupno na: <https://www.istra.hr/hr/dozivljaji/kultura/spilje-pecine-jame/romualdova-spilja> [Pristupljeno 03. 03. 2024.]
- JERKOVIĆ, K. (2017). *Kontići: čuvari šume*. Dostupno na: https://pubhtml5.com/qhqc/zwmy/Konti%C4%87i_-_C4%8Cuvari_%C5%A1ume_Pages_small/ [Pristupljeno 07.04.2024.]
3. Općina Vrsar-Orsera (2022). *Inovativni interpretacijski pristupi za održivo korištenje baštine u smjeru održivog turizma za mlade*. Dostupno na: <https://www.vrsar.hr/eu-projekti/enjoyheritage/> [Pristupljeno 03. 03. 2024.]
4. Turistička zajednica Vrsar (2024). *Šuma Kontija*. Dostupno na: <https://infovrsar.com/dozivi/prirodne-ljepote/suma-kontija/> [Pristupljeno 03. 03. 2024.]

POPIS SLIKA

Slika 1. Karta šume Kontija.....	19
Slika 2. Pismo prijateljima Kontije	21
Slika 3. Pismo prijateljima Kontije, drugi dio	22
Slika 4. Kontići	23
Slika 5. Odgojiteljica Vesna Paris	27